

Life Cycle Management

meten → weten → beslissen

prof.ing. André Thomsen

Life Cycle Management, meten → waarden → beslissen

IC R+ Symposium 2005 1

Inhoud

- bouwproces en levenscyclus
- beheer van de woningvoorraad:
  - cyclusverlenging en vraagaccommoderend vermogen
- de strategische wig:
  - portfolio / asset / property management
- van beleid naar praktijk:
  - meten, waarderen, beslissen

Inhoud

- bouwproces en levenscyclus
- beheer van de woningvoorraad:
  - cyclusverlenging en vraagaccommoderend vermogen
- de strategische wig:
  - portfolio / asset / property management
- van beleid naar praktijk:
  - meten, waarderen, beslissen

Woningmarkt

aanbod

woning

product

kwaliteit

betaalbaarheid

beschikbaarheid

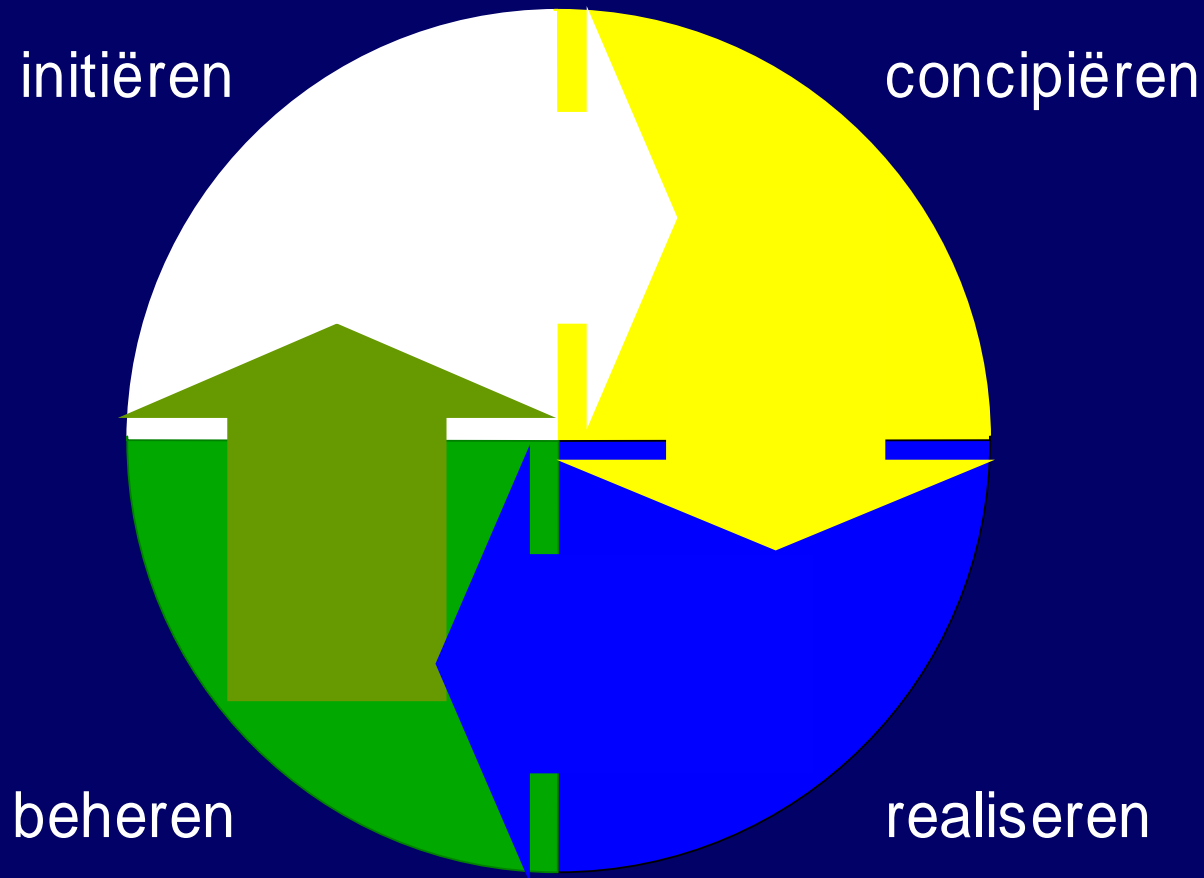
zeggenschap

vraag

bewoner

behoefte

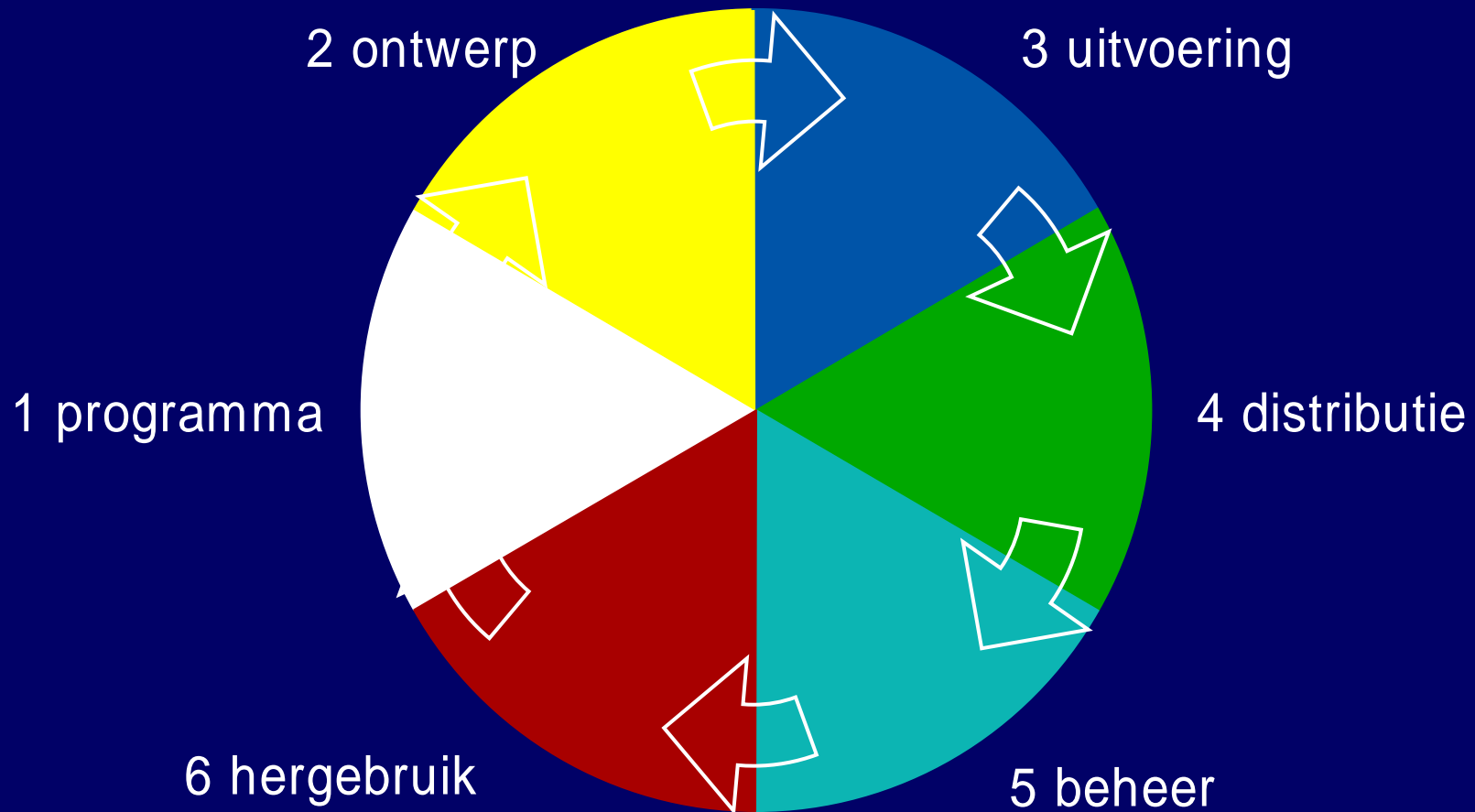
Fases vastgoedontwikkeling vlg. de Jonge

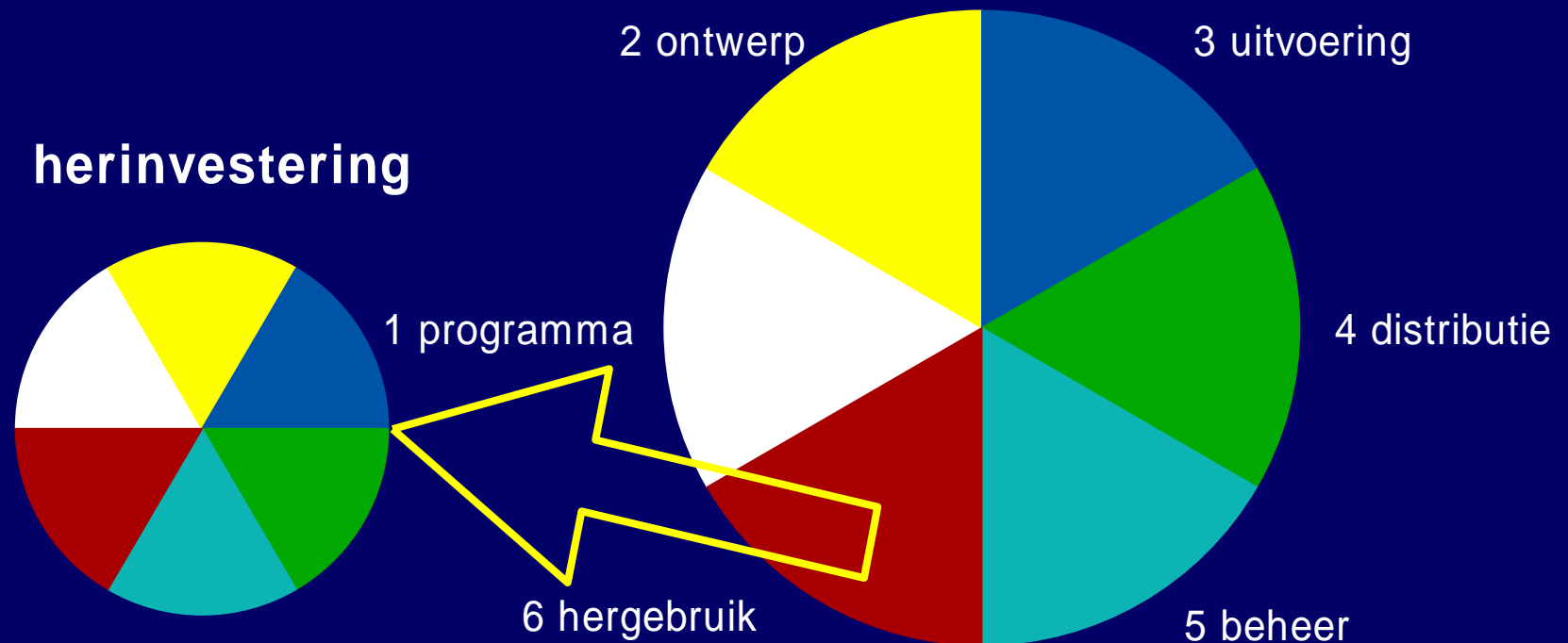
Life Cycle Management, meten → waarderen → beslissen

IC R+ Symposium 2005 5

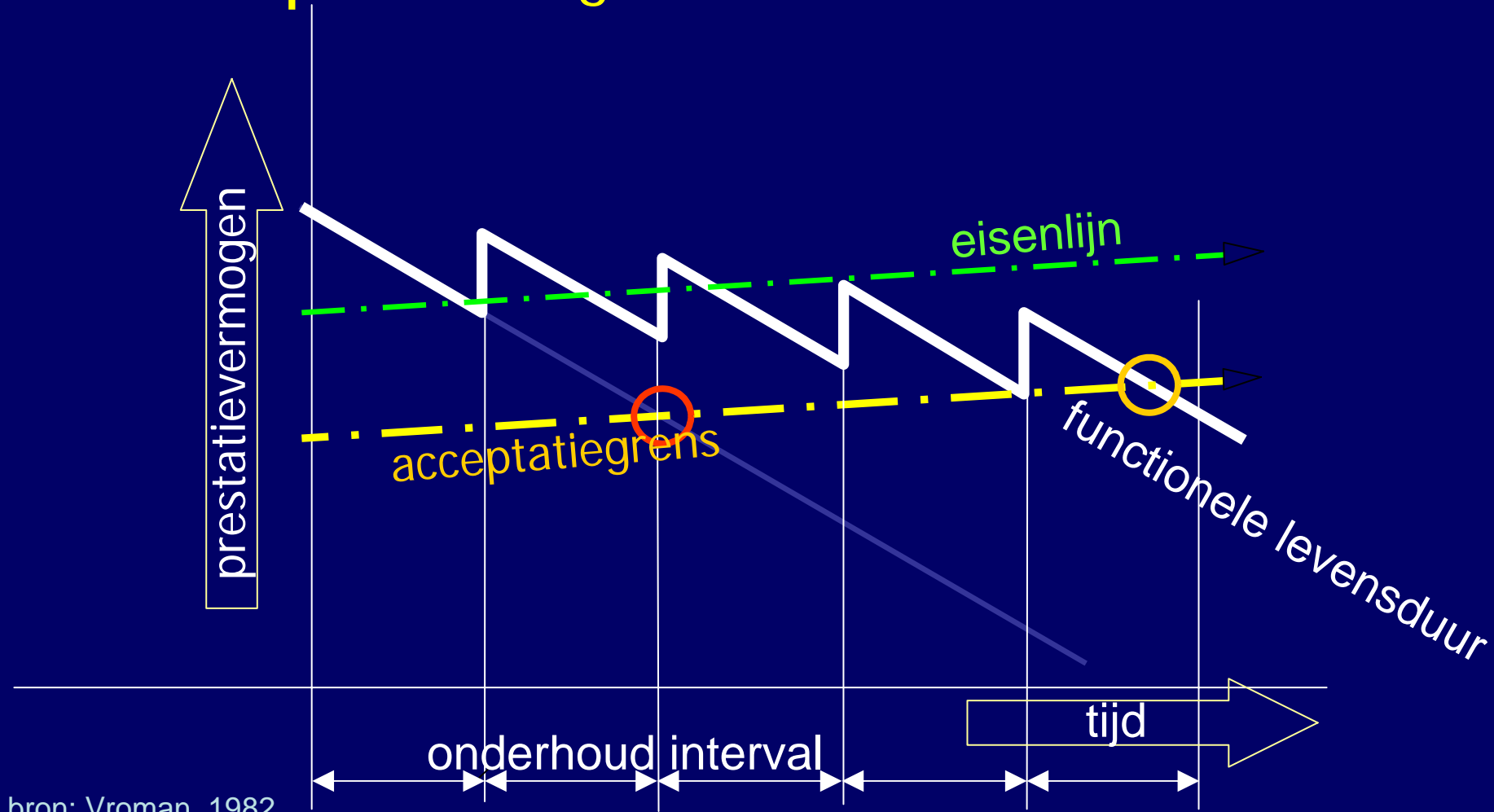
Fases initieel bouwproces vlg. Priemus

Herinvestering als deelproces

Vervalproces vlg. Vroman

bron: Vroman, 1982

Oorzaken van verval

aard:

- technisch
- functioneel
- (micro)economisch

oorzaak:

- veroudering/moeheid
- slijtage
- overbelasting
- toename eisen
- andere mode
- ander gebruik
- afname rendement
- dalende vraag
- toename kosten

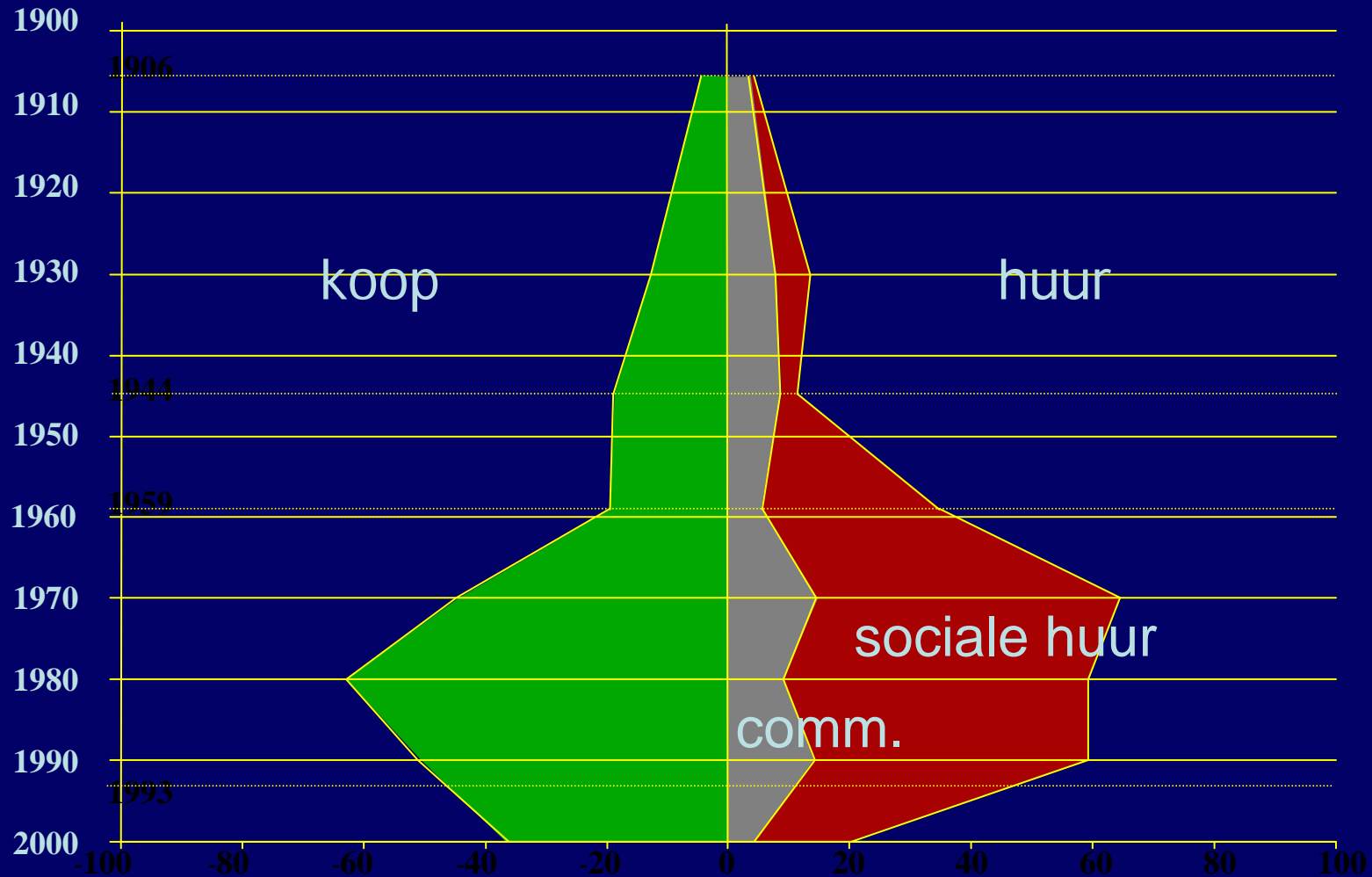
Levenscyclus bouwdelen:

- lange cyclus (25 jaar):
  - *casco*
- middellange cyclus (15-25 jaar):
  - *installaties, inbouw, goten/platte daken*
  - *geveldelen?*
- korte cyclus (<15 jaar):
  - *afwerking, afbouw*
  - *ICT, domotica?*

Inhoud

- bouwproces en levenscyclus
- beheer van de woningvoorraad:
  - cyclusverlenging en vraagaccommoderend vermogen
- de strategische wig:
  - portfolio / asset / property management
- van beleid naar praktijk:
  - meten, waarderen, beslissen

Woningvoorraad NL 2000

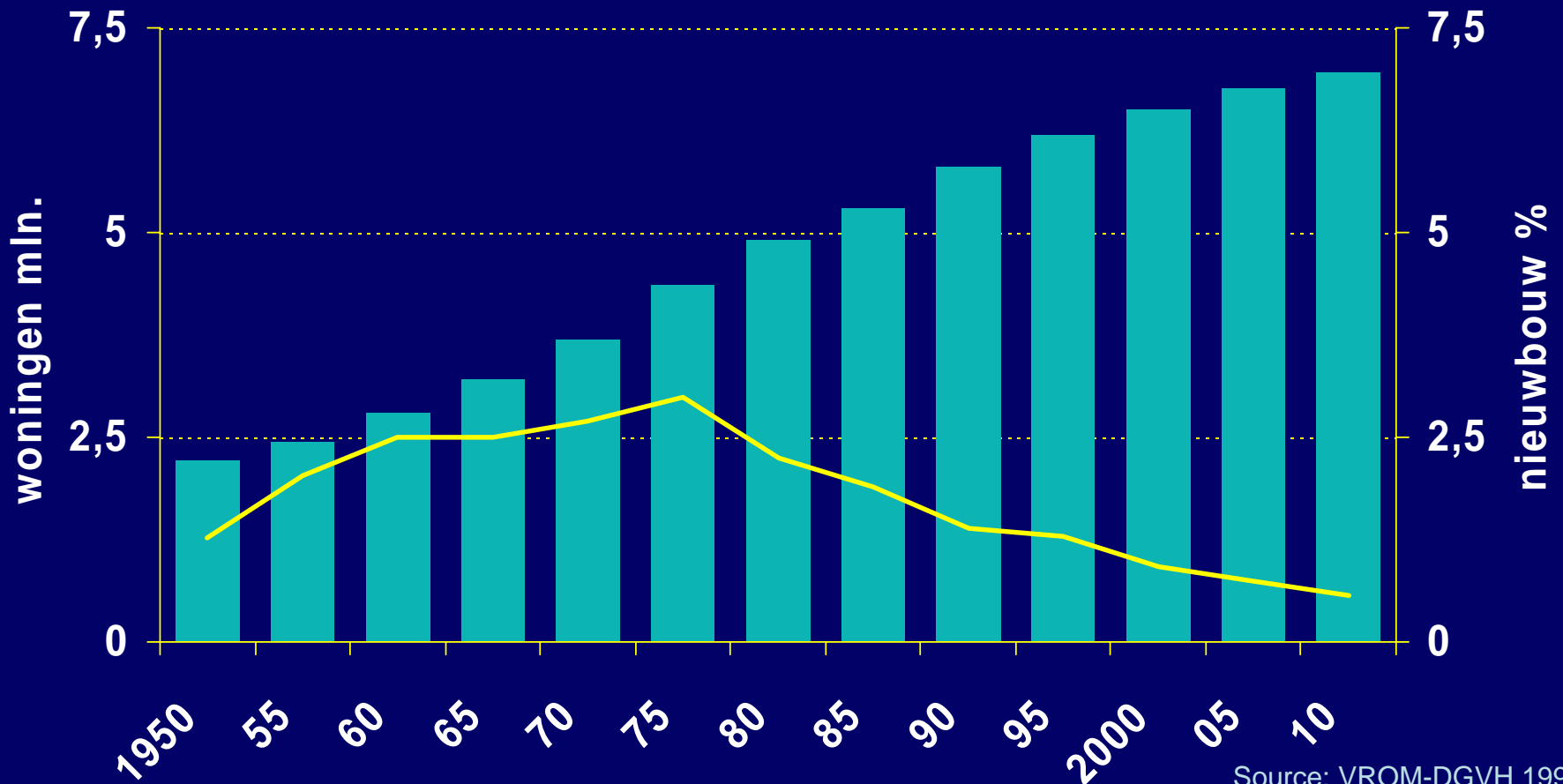

Life Cycle Management, meten → waarden → beslissen

IC R+ Symposium 2005

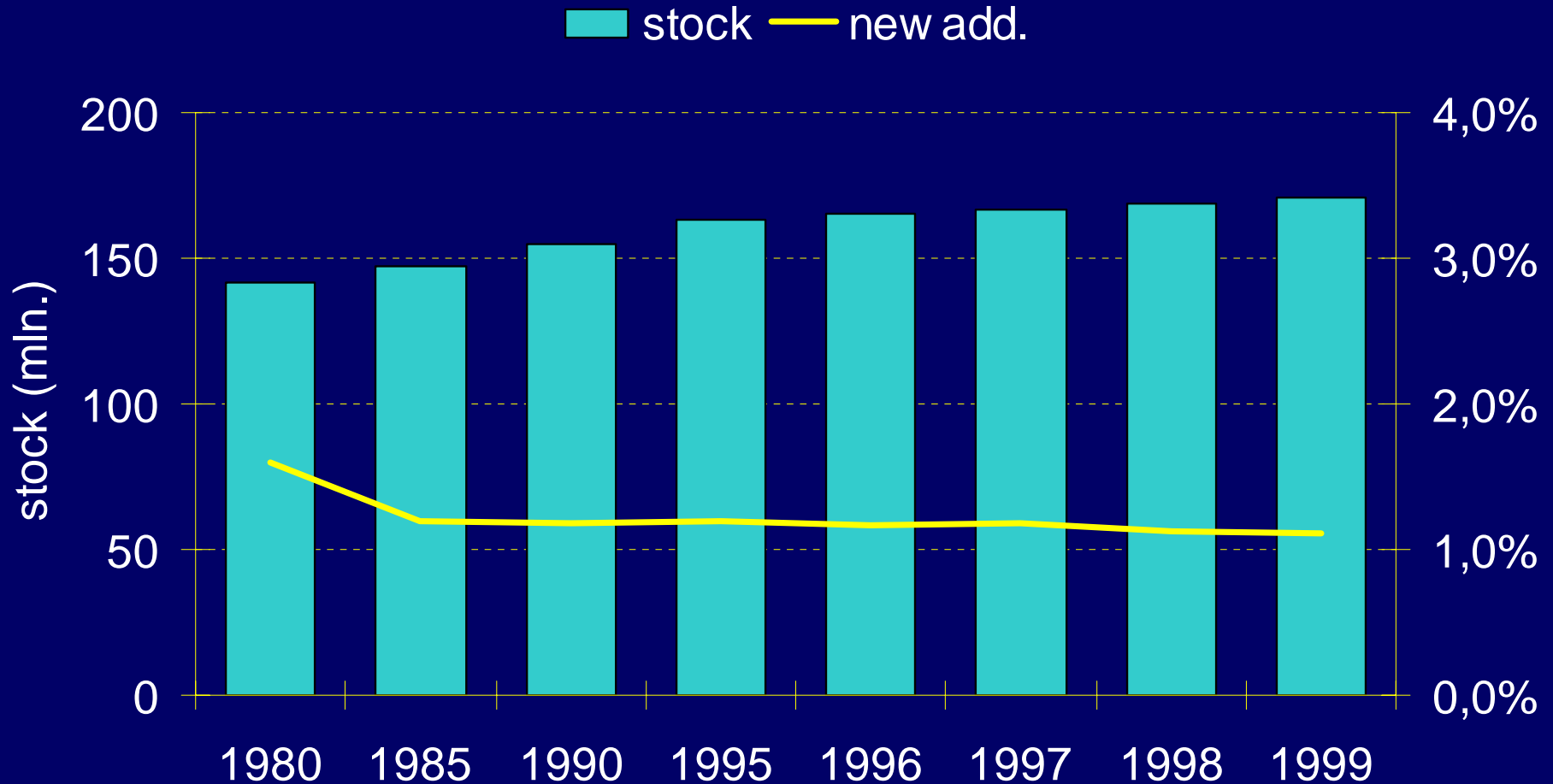
Bouwproductie 1950-2015 in % voorraad

■ voorraad — % nieuwbouw

Source: VROM-DGVH 1998

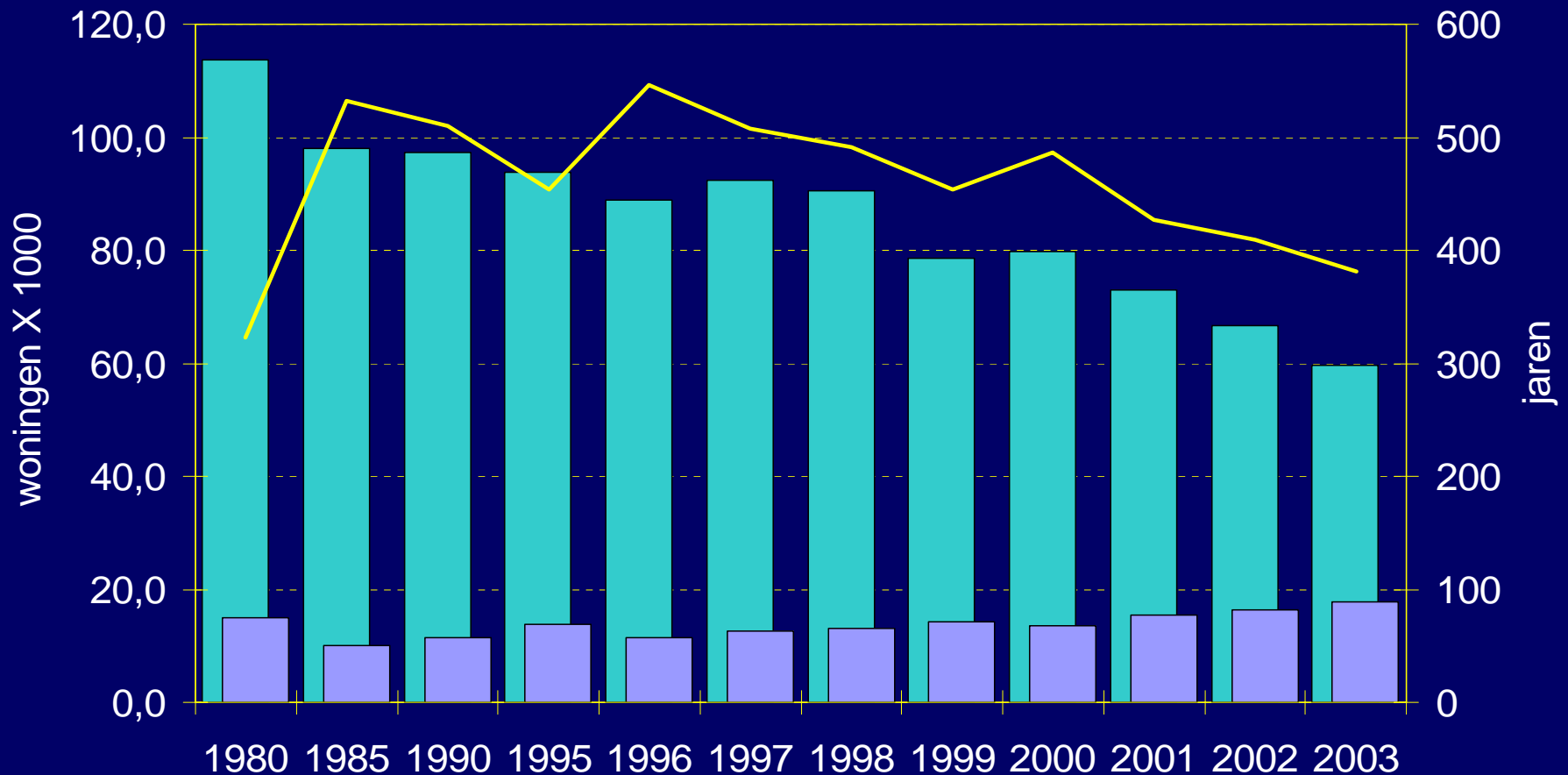
Annual Dwelling Production EU in % Stock

Source: Eurostat 2002

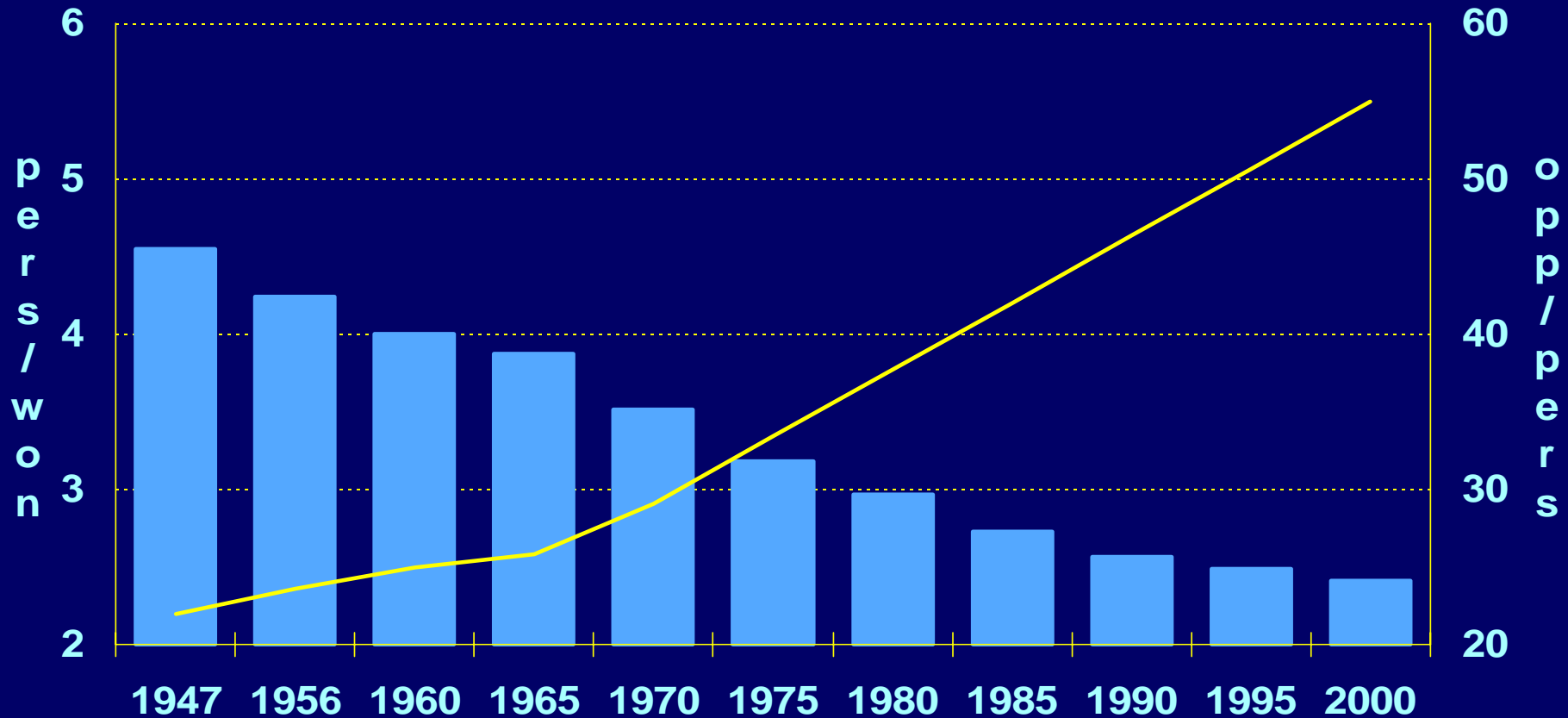
Theoretisch benodigde levensduur

■ nieuwbouw ■ sloop/onttrekking — min. benodigde levensduur

Woonconsumptie in m² 1947-2000

■ pers/won. — opp/pers

De opgave:

de voorraad moet heel lang mee:

→ belang *cyclusverlenging*

- (Tim de Jonge, 2005)
- (Gerda Klunder, 2005)

→ verbetering *vraagaccommoderend vermogen*

- aanbod-/ingreepdifferentiatie:
  - fysieke ingrepen
  - beheer ingrepen

Inhoud

- bouwproces en levenscyclus
- beheer van de woningvoorraad:
  - cyclusverlenging en vraagaccommoderend vermogen
- de strategische wig:
  - portfolio / asset / property management
- van beleid naar praktijk:
  - meten, waarderen, beslissen

Organisatieniveaus vlgs. Miles

strategic

Portfolio management

- Investment policy
- Performance analysis

tactic

Asset management

- Estate policy
- Market policy

operational

Property management

- 'Daily' management
- Technical management

bron: Miles et al, 1996

Organisatieniveaus vlgs. Miles

strategisch

Portfolio management

- Investeringsbeleid
- Portfolio analyse

tactisch

Asset management

- Markt / verhuurbeleid
- Gebied/projectanalyse

operationeel

Property management

- Dagelijks beheer
- Technisch beheer

bron: Miles et al, 1996

prestatie-informatie

prestatie-vermogen:

-prijs

-kwaliteit:

.technisch

.functioneel

.(micro)economisch

-doelmatigheid

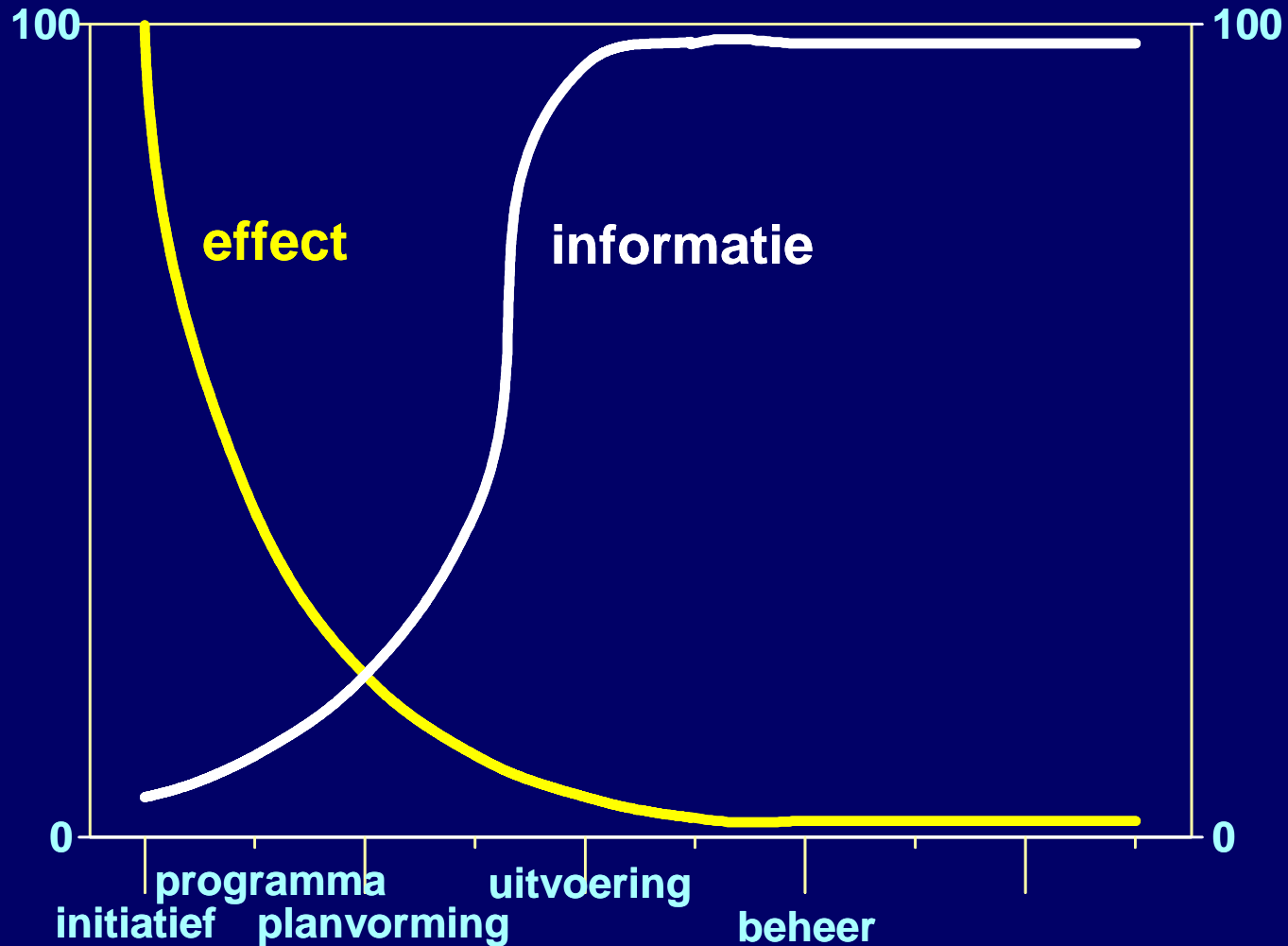
kosten:

-investeringskosten

-explootatiekosten

= afweging

Beïnvloedbaarheid tijdens planproces

(Whole) Life Time Costs

$$\text{LTC}/\text{m}^2 = \text{CW}(\text{Sk} + \text{Ek} - \text{Rw})/\text{m}^2/\text{jaar}$$

LTC = Life Time Costs (vgl. ANWB km-prijs)

CW = Contante Waarde

Sk = Stichtingskosten (NEN 2631)

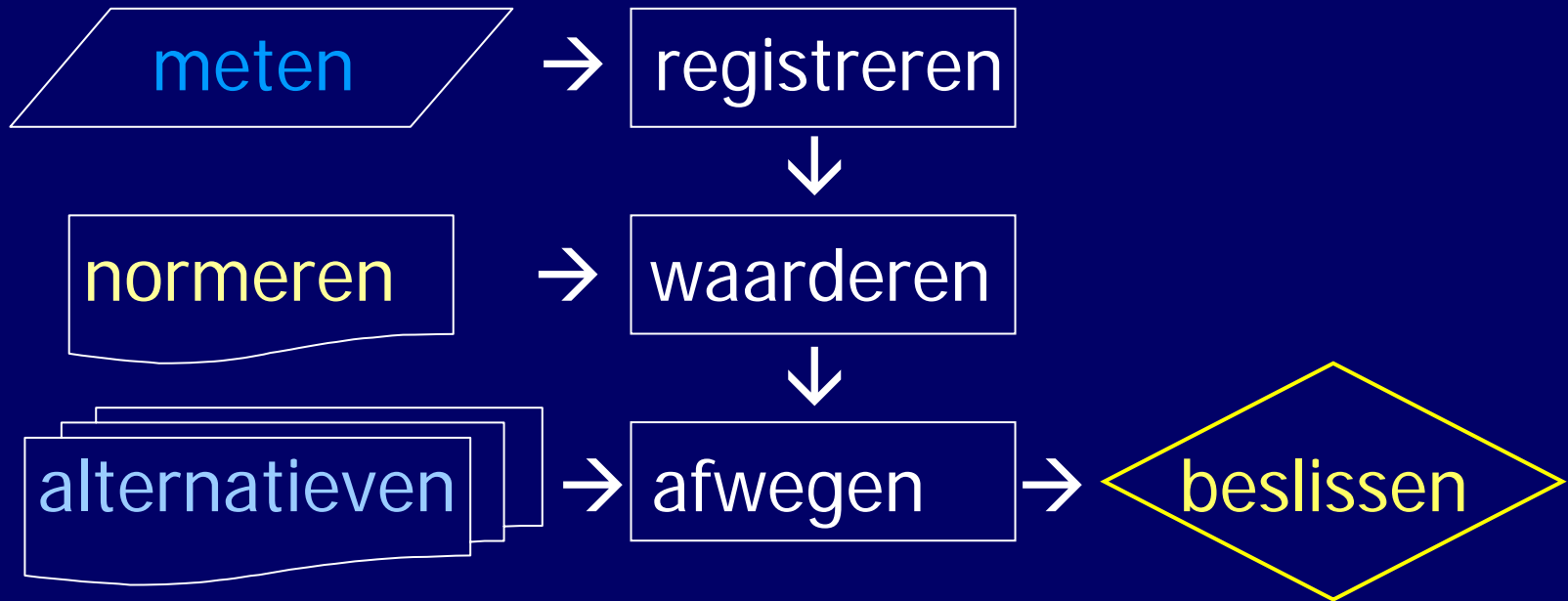
Ek = Exploitatiekosten (NEN 2632)

Rw = Restwaarde

Inhoud

- bouwproces en levenscyclus
- beheer van de woningvoorraad:
  - cyclusverlenging en vraagaccommoderend vermogen
- de strategische wig:
  - portfolio / asset / property management
- van beleid naar praktijk:
  - meten, waarderen, beslissen

Meten → waarderen → beslissen

Wat meten?

strategisch

- portfolio management

tactisch

- asset management

operationeel

- property management

bedrijfsgericht

- bedrijfswaarde
- marktaandeel

gebied/projectgericht

- rendement
- marktpositie

technisch/sociaal beheer

- technische conditie
- kern-indicatoren
(gewildheid/ mutatie/ exit)

Wie meten, wie weten?

strategisch

Portfolio management

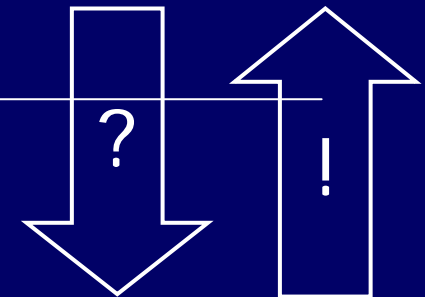
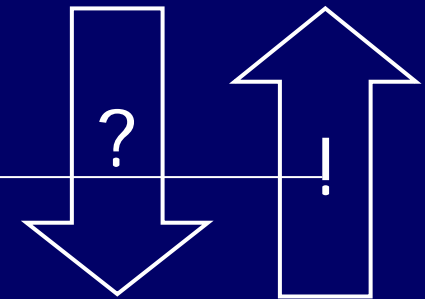
tactisch

Asset management

operationeel

Property management

weten

meten

Wie meten, wie weten?

strategisch

Portfolio management

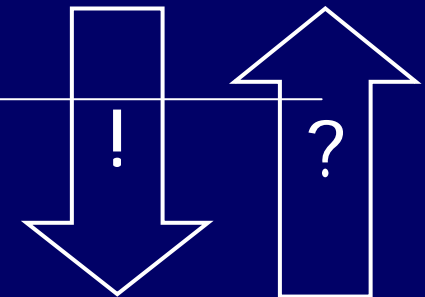
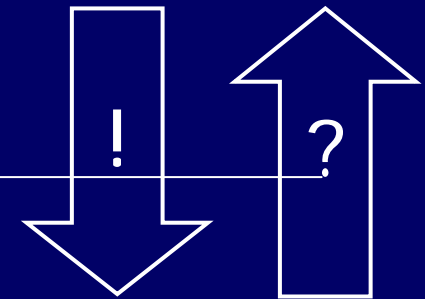
tactisch

Asset management

operationeel

Property management

weten

meten

Wie meten, wie weten?

strategisch

Portfolio management

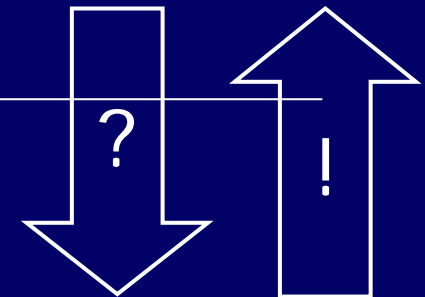
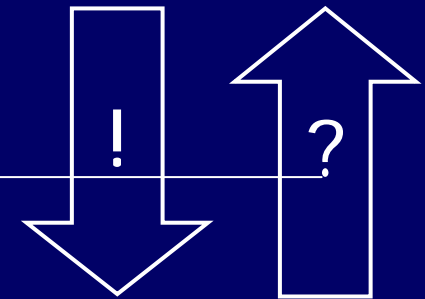
tactisch

Asset management

operationeel

Property management

weten

meten

Cyclus denken:

- lange cyclus (casco):
  - *duurzaam = aanpasbaar*
- middellange cyclus (installatie, inbouw):
  - *zuinig en schoon*
  - *stekkerklaar uitwisselbaar, veilig*
- korte cyclus (afwerking, afbouw):
  - *recyclebaar*

Schaal denken:

- effect op omgeving:
ingrepen beoordelen op groter gebied
- effect op marktpositie:
investeringen opschalen naar gebied
- effect op bewoners:
*gevolgen voor verdelingsprocessen:
leefbaarheid en betaalbaarheid*

Beheer ingrepen

- dienstverlening:
  - intensief beheer (technisch, sociaal)
  - service (conciërge, woondiensten)
  - woon/zorg
- beheermaatregelen:
  - casco-huur / zelfwerkzaamheid
  - wijkeigenaren
  - "te woon": huur/verkoop-varianten

*Wie de woon-klant
niet eert,
is het beheren
niet waard!*

Info

www.re-h.nl

www.nationalerenovatieprijs.nl